

એમ.એ. ભાગ -૧ (EXTERNAL)
(સને વર્ષ ૨૦૨૪-૨૦૨૫ -૨૦૨૬ -૨૦૨૭)

ગુજરાતી પેપર-૧. સાહિત્ય સ્વરૂપ - કૃતિઓ

હેતુ: સોનેટ સ્વરૂપની અન્ય સાહિત્ય સ્વરૂપોની તુલના એ સમજ પ્રાપ્ત થાય.

એકમ-૧ સોનેટનું સાહિત્ય સ્વરૂપ અને લક્ષણો,

એકમ-૨ સોનેટ સ્વરૂપની વિકાસરેખા

એકમ-૩ ગુજરાતી સોનેટ -સં. મણિલાલ હ. પટેલ, દક્ષેશ ઠાકર

ગુજરાતી સોનેટ (પસંદગીની રચના)

૧. વધામણી ૨. જુનું પિયર ઘર ૩. વૃદ્ધોની દશા ૪. ઉપહાર ૫. છેલ્લું દર્શન ૬. બુદ્ધ
૭. ગયાં વર્ષો ૮. રહ્યા વર્ષો તેમાં ૯. સખી મેં કલ્પી'તી ૧૦. આયુષ્યના અવશેષે ૧૧. પ્રવેશ
૧૨. આધુનિક અરણ્ય ૧૩. વળાવી બા આવી ૧૪. હું મુજ પિતા ૧૫. રીસ ૧૬. જુના પત્રોનો નાશ
૧૭. ભરતી ૧૮. વિદાય ૧૯. જૂનું ઘર ખાલી કરતા ૨૦. ફરીથી

એકમ-૪. 'આપણા સોનેટ' -સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

'આપણા સોનેટ' (પસંદગીની રચના)

૧. ભણકારા ૨. મોગરો ૩. અભેદ ૪. ત્રિમૂર્તિ ૫. તારી થાળે ૬. જઠરાંજિ ૭. રડો ન મુજ મૃત્યુને
૮. અરબી રણ ૯. તવ સ્મૃતિ ૧૦. જોઇશ આ હૃદય ભીતર ૧૧. સ્વજનોની સ્મૃતિમાં ૧૨. પરિવર્તન
૧૩. મોર ૧૪. વૃદ્ધપ્રીતિ ૧૫. વર્ષો પછી વતનમાં ૧૬. ભીનું સમયવન ૧૭. વમળવનમાં ૧૮. તુલસીપર્ણ
૧૯. પ્રથમ રાત્રિ ૨૦. સિસુક્ષા

એકમ : ૫ સત્તાવીસ સોનેટ - વિનાયક રાવલ

સંદર્ભ સૂચિ :-

૧. ગુજરાતી સોનેટ - સં. દક્ષેશ ઠાકર , મણિલાલ હ. પટેલ , પાર્શ્વ પબ્લિકેશન
- ૨.. આપણા સોનેટ - સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ, આદર્શ પ્રકાશન.
૩. સોનેટ - વિનોદ જોશી
૪. સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી - સુમન શાહ
૫. સત્તર સાહિત્ય સ્વરૂપો - પ્રસાદબ્રહ્મભટ્ટ
૬. સાહિત્ય સ્વરૂપો - કે.સી. મહેતા
૭. સત્તાવીસ સોનેટ - વિનાયક રાવલ. પાર્શ્વ પબ્લિકેશન

ગુજરાતી પેપર- ૦૨ ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા-પાશ્ચાત્ય સાહિત્ય મીમાંસા

હેતુ : ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસકોની વિચારધારાઓનો પરિચય વિદ્યાર્થીઓને મળી રહે અને મૂળ સુધી પહોંચીને કૃતિનિષ્ઠ સૌન્દર્યની આનંદાનુભૂતિ કરી શકે.

એકમ-૧.

૧.૧ રસસિદ્ધાંતની વિચારણા અને રસની પરિભાષા

રસનિષ્પત્તિની પ્રક્રિયા સંબંધી ભટ્ટલોલ્લટ, ભટ્ટશંકુક, ભટ્ટનાયક, અને આચાર્ય અભિનવ ગુપ્તના મતની સમીક્ષા.

ભરતનું રસ સૂત્ર, ભાવ, સ્થાયી ભાવ, વિભાવ-અનુભાવ, સાત્ત્વિક ભાવ અને સંચારી ભાવની સમજૂતી

રસ અને રસાભાસ, ભાવ અને ભાવાભાસ

રસ પ્રતીતિનાં વિધ્નો.

૧.૨. ધ્વનિસિદ્ધાંતની વિચારણા

ધ્વનિની વ્યાખ્યા, ધ્વનિનું સ્વરૂપ, આનંદવર્ધનના મતે.

ધ્વનિના આધારે કાવ્યના પ્રકારો, વસ્તુધ્વનિ, અલંકાર ધ્વનિ અને રસધ્વનિ.

ધ્વનિ કાવ્યનાપ્રભેદો : વિવક્ષિતાન્યપર વાચ્ય અને અવિવક્ષિત વાચ્યધ્વનિ.

એકમ-૨.

૨.૧ કુંતકનીવક્રોક્તિવિચારણા

કુંતકની કાવ્યની વ્યાખ્યા, કુંતકનો વક્રોક્તિવિચાર

વક્રોક્તિના પ્રકારો, કાવ્યના ત્રણ માર્ગો અને પ્રકારો.

૨.૨ રમણીયતાની વિભાવના.

જગન્નાથના મતે રમણીયતાની વિભાવના

જગન્નાથની કાવ્યની વ્યાખ્યા અને તેના અર્થો, જગન્નાથે દર્શાવેલ કાવ્યના ચાર પ્રકારો

એકમ- ૩.

૩.૧. પ્લેટો, એરિસ્ટોટલ

૩.૨ લોન્જાઈનસ

એકમ -૪.

૪.૧. ટી.એસ.એલિયટ

૪.૨ સુઝાન લેગર

એકમ - ૫ ટૂંક નોંધ

સંદર્ભસૂચિ:-

૧. ભારતીય સાહિત્યમાં વિચાર પરંપરા- તપસ્વી નાન્દી.

૨. ભારતીય સાહિત્ય મીમાંસા- બ્રહેચરભાઈ પટેલ

૩. અભિનવ ગુપ્તનો રસ વિચાર અને બીજા લેખો.- લે.- નગીનદાસ પારેખ

૪. ભારતીય કાવ્ય સિદ્ધાંત- નટુભાઈ રાજપરા અને જયંત કોઠારી

૫. આનંદ વર્ધનનો ધ્વનિ વિચાર- નગીનદાસ પારેખ

૬. રસસિદ્ધાંત : એકપરિચય - ડો પમોદકમારપટેલ

ગુજરાતી પેપર - ૩ ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી સાહિત્યની વિવેચન પ્રવૃત્તિ પરત્વે અભિમુખ બને અને વિવેચન વિશેની સમજ કેળવાય.

એકમ -૧.

૧.૧ નર્મદનીકાવ્યવિભાવના સ્પષ્ટ કરો .

- કવિ અને કવિતા વિશેના નર્મદના વિચારો .
- રસજ્ઞાન ,જોસ્સો ,રસ અને તર્કશક્તિ અંગે નર્મદનાં વિચારો.
- નર્મદની દૃષ્ટિએ કવિતાનું પ્રયોજન.

૧.૨.નવલરામની કાવ્યવિભાવના સ્પષ્ટ કરો .

- કવિ અને કવિતા વિશેના નવલરામના વિચારો .
- જુસ્સો, રસ, તર્ક અંગે નવલરામના વિચારો.

એકમ -૨.

૨.૧ રમણભાઈ નીલકંઠની કાવ્ય વિભાવના.

- કવિ અને કવિતા વિશેના રમણભાઈના વિચારો.
- ચિત્ત:ક્ષોભ એટલે શું.તે સમજાવી રમણભાઈની કાવ્યવિભાવના સ્પષ્ટ કરો.
- રમણભાઈ નીલકંઠની કાવ્યવિભાવનાની મર્યાદાઓ, શીઘ્ર કવિતાના વિચારો.

૨.૨ બ. ક. ઠાકોરની કાવ્યવિભાવના સ્પષ્ટ કરો.

- એમની દૃષ્ટિએ ઉત્તમ કવિતા કોને કહેવાય તે વિગતે ચર્ચા,
- વિચારપ્રધાન કવિતાની વિભાવના સ્પષ્ટ કરો.
- ઠાકોરની દ્રષ્ટિએ પ્રતિભા એટલે શું.?પ્રતિભાબીજની માવજતમાં નડતા વિઘ્ન વિશે ચર્ચા કરો.

એકમ -૩

૩.૧ રામનારાયણ વિ. પાઠકની કાવ્યવિભાવના.

- કવિ અને કવિતા વિશેના રા.વિ.પાઠકનાં વિચારો
- રા.વિ.પાઠકની 'રહસ્ય' સંજ્ઞા-વિભાવના

૩.૨ ઉમાશંકર જોશીની કાવ્યવિભાવના.

- કવિ અને કવિતા વિશેના ઉમાશંકરના વિચારો ,
- કવિકર્મ અને સર્જનપ્રક્રિયા અંગેના વિચારો .
- કલા અને નીતિ અંગેના ઉમાશંકરનાવિચારો .

એકમ - ૪.

૪.૧. વિષ્ણુપ્રસાદ ત્રિવેદી ની વિચારણા

૪.૨.સુરેશજોશીની કાવ્યવિભાવના .

- સાહિત્યની કલા અભિમુખતા અને શુદ્ધ કળા વિશેના વિચારો .
- રૂપનિમિત્તિ અંગેના વિચારો
- ભાષાકર્મ અને સંક્રમણ વ્યાપાર અંગેના વિચાર.

એકમ - ૫ ટૂંક નોંધ

સંદર્ભસૂચિ:-

૧.વિવેચનનું વિવેચન : જયંતકોઠારી

૩. આપણું વિવેચન સાહિત્ય : હીરાબેનપાઠક
૪. ગુજરાતી સાહિત્ય વિવેચન - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૫. પ્રતીતિ - પ્રમોદકુમાર પટેલ
૬. વિવેચનપોથી : શિરીષ પંચાલ
૭. નર્મદ એક અધ્યયન - રમેશ શુક્લ
૮. વિવેચક નવલરામ - પૂર્ણિમા ભટ્ટ
૯. બ.ક.ઠાકોરનો કાવ્ય વિચાર - હર્ષદ ત્રિવેદી
૧૦. વિવેચનનો અનુબંધ - ચંદ્રકાંત ટોપીવાળા

ગુજરાતી પેપર - ૪ આધુનિક સાહિત્ય-અનુઆધુનિક સાહિત્ય

હેતુ: આધુનિકતા અનુઆધુનિકતાની વિભાવના સમજાય તથા કૃતિનો આ સંદર્ભમાં આસ્વાદ કરી શકે.

એકમ-૧ આધુનિકતાની વિભાવના

- ૧.૧ આધુનિક સંજ્ઞા પરિચય, પરંપરાગત, સમકાલીન, અર્વાચીન સંજ્ઞાઓ સાથેનો સંબંધ
- ૧.૨. આધુનિક સાહિત્યનાં લક્ષણો
- ૧.૩ આધુનિક સાહિત્યને પ્રેરનારાં પરિબલો
- ૧.૪ કવિતા, ટૂંકીવાર્તા અને નવલકથા પર આધુનિકતાનો પ્રભાવ.

એકમ-૨. અનુઆધુનિકતાની વિભાવના , નારી ચેતના અને દલિત ચેતના

એકમ-૩ 'માણસની વાત' - લાભશંકર ઠાકર અને 'પેરેલિસિસ' - ચંદ્રકાંત બક્ષી

એકમ-૪. ફૂવો - અશોકપુરી ગોસ્વામી અને અનુ આધુનિક ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તાઓ (નારી કેન્દ્રી)

૧. ગાંઠે બાંધ્યું આકાશ - વર્ષા અડાલજા. ૨. કુલડી - હરીશ નાગ્રેયા ૩. શક્તિપાત - અંજલી ખાંડવાલા
૪. અગિયારમો પત્ર - હિમાંશી શેલત , ૫. થળી -મોહન પરમાર ૬. ભણકાર - પારુલ કંદર્પ દેસાઈ
૭. બાયું - કિરીટ દૂધાત , ૮. ઉંબરો - મીનળ દવે ૯. પોલીટેકનીક - મહેન્દ્રસિંહ પરમાર
૧૦. મહોતું - રામ મોરી

સંદર્ભ:

૧. ફૂવો - અશોકપુરી ગોસ્વામી
૨. શતરૂપા - શરીફા વીજળીવાળા
૩. અનુઆધુનિકતા અને આપણે- સુમન શાહ
૪. આધુનિકોત્તર સાહિત્ય - સુધા પંડ્યા
૫. પ્રતિબદ્ધ - ભરત મહેતા
૬. પ્રત્યાયન - ભી.ન.વણકર
૭. વિશેષ - ઈલા નાયક
૮. વાર્તાસંદર્ભ - શરીફા વીજળીવાળા
૯. દલિત સંવેદના અને સાહિત્ય - નાથાલાલ ગોહિલ
૧૦. દલિત સંપ્રત્યય - નરેશ વાઘેલા

ગુજરાતી પેપર -૫ .તુલનાત્મક સાહિત્ય

હેતુ : સાહિત્યને મૂલવવા માટેનો તુલનાત્મક અભિગમ કેળવાય.

એકમ - ૧ તુલનાત્મક સાહિત્ય : વ્યાખ્યા, વિભાવના અને લક્ષણો

એકમ - ૨ તુલનાત્મક સાહિત્યના અભિગમો તથા કાર્યક્ષેત્ર. (ફ્રેન્ચ અને અમેરિકન અભિગમ સંદર્ભે)

એકમ - ૩ 'બત્રીસ પુતળીની વેદના' તથા 'સ્વેચ્છા' કૃતિની વિષયવસ્તુગત તુલના

એકમ - ૪ 'બત્રીસ પુતળીની વેદના' ઈલા આરબ મહેતા તથા 'સ્વેચ્છા' વોલ્ગાની કૃતિની પાત્રલક્ષી તુલના

એકમ - ૫. કૃતિ લક્ષી ટૂંકી નોંધ

સંદર્ભ સૂચિ:-

૧. 'બત્રીસ પુતળીની વેદના' ઈલા આરબ મહેતા
૨. સ્વેચ્છા - વોલ્ગા અનુ. મીનળ દવે , અરુણોદય પ્રકાશન
- ૩ તુલનાત્મક સાહિત્ય - ધીરુ પરીખ
૪. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં - અશ્વિન દેસાઈ
૫. તુલનાત્મકસાહિત્યાભ્યાસ - વસંત બાપટ ,અનુ.-જયા મહેતા , જશવંતી દવે
૬. તુલનાત્મકસાહિત્ય : સિદ્ધાંત અને વિનિયોગ - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
- ૭.. તુલનાત્મકસાહિત્ય- ચૈતન્યદેસાઈ
૮. પ્રત્યક્ષ - ઓનલાઈન
૯. તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઇન્દ્રનાથ ચૌધરી.

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫ -૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર -૬ ભારતીય સાહિત્ય - વિશ્વસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓને ભારતીય તથા વિશ્વ સાહિત્યની વિભાવના તથા તે સંદર્ભે કૃતિઓનો પરિચય મળે.

એકમ-૧ ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના અને ભાતીગળ વિશેષતા

ભારતીય સાહિત્યની મુખ્યધારાઓ -પ્રાચીનકાળ(વેદ, રામાયણ, મહાભારત સંદર્ભે)
મધ્યકાળ (ભક્તિ સાહિત્ય સંદર્ભે) અર્વાચીનકાળ (ગાંધી તથા આધુનિકતાના પ્રભાવ સંદર્ભે)
ભારતીય સાહિત્યકારોનો પરિચય

૧. રવીન્દ્રનાથ ટાગોર ૨. કાલિદાસ ૩.ગિરીશ કર્નાડ ૪. વિ. સ. ખાંડેકર ૫. કૃષ્ણસોબતી

વિશ્વસાહિત્ય - સંજ્ઞા વ્યાખ્યા અને વિભાવના, જનરલ લિટરેચર, રાષ્ટ્રિય સાહિત્ય
ભારતીય ઉપખંડનું સાહિત્ય, દલિત સાહિત્ય, સંસ્થાનવાદી (કોલોનિયન) સાહિત્ય

વિશ્વસાહિત્યની મહત્વની કૃતિઓનો પરિચય

વેઈટિંગ ફોર ગોદો (સેમ્યુઅલ બેકેટ), આઉટસાઈડર (આલ્બેર કામૂ) ઈડિપસ (સોફોકલીસ),
ધ ઓલ્ડમેન એન્ડ ધ સી (હેમિંગવે) એનીમલ ફાર્મ (જ્યોર્જ ઓરવેલ)

એકમ -૨ કર્ણભાર - ભાસ સરસ્વતી પ્રકાશન

એકમ-૩. ન હન્યતે - અનુ. નગીનદાસ પારેખ રન્નાદે પ્રકાશન, અમદાવાદ

એકમ-૪. સિદ્ધાર્થ - હરમાન હેસ -અનુ. શિરીષ પંચાલ -પાર્શ્વ પ્રકાશન

એકમ-૫. ડોલ્સ હાઉસ - અનુ. નીના ભાવનગરી અરુણોદય પ્રકાશન,

સંદર્ભગ્રંથ :

૧. સાહિત્ય સેતુ ઓનલાઈન - વૈશાલી ઘોળકિયા જુલાઈ - ઓગસ્ટ ૨૦૧૭
૨. ભારતીય સાહિત્ય પરમ્પરાનો વિસ્તાર - ભોળાભાઈ પટેલ
૩. ભારતીય સાહિત્ય - કે. સચ્ચિદાનંદ- રાજકમલ પ્રકાશન, ન્યુ દિલ્હી

૪. ભારતીય સાહિત્ય - ડૉ. નગેન્દ્ર
૫. ભારતીય નવલકથા - ભરત મહેતા
૬. ભારતીય નવલકથા - રમણલાલ જોશી યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ,
૭. જ્ઞાન ગંગોત્રી શ્રેણી - ભારતીય સાહિત્ય -૧૨/૧૩ એસ. પી. યુનિ. - ગૂર્જર વિક્રેતા
૮. કાલપુરુષ - ભોળાભાઈ પટેલ - ગૂર્જર પ્રકાશન
૯. ભારતીય સાહિત્યની ભૂમિકા- ડૉ. રામ વિલાસ શર્મા
૧૦. જ્ઞાનપીઠ પુરસ્કૃત નવલકથા - ભરત મહેતા
૧૧. જ્ઞાંગંગોત્રી - વિશ્વસાહિત્ય
૧૨. તુલનાત્મક સાહિત્ય - ધીરુ પરીખ
૧૩. તુલનાત્મક સાહિત્યની દિશામાં - અશ્વિન દેસાઈ
૧૪. તુલનાત્મક સાહિત્ય વિદેશી સંદર્ભ -ચૈતન્ય દેસાઈ
૧૫. સ્વાધ્યાય- ડૉ. દમયંતી પરમાર
- ૧૬ તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૧૭. તુલનાત્મક સાહિત્ય - પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ
૧૮. ગુજરાતી અનુવાદ વિચાર - ડૉ. જયંતી ચૌધરી - ફ્લેમિંગો પ્રકાશન
૧૯. વિશ્વ નવલકથા - સુમન શાહ
૨૦. અનુવાદ વિચાર - નગીનદાસ પારેખ

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫-૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર -૦૭ ગ્રંથકાર : રઘુવીર ચૌધરી

હેતુ : વિદ્યાર્થીઓ ગ્રંથકાર અને કૃતિઓનો પરિચય મેળવે.

એકમ - ૧. સર્જક પરિચય : રઘુવીર ચૌધરીના સર્જક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલો

એકમ - ૨. ગ્રંથકાર રઘુવીર ચૌધરીનું સાહિત્ય સર્જન

એકમ - ૩. સોમતીર્થ - રઘુવીર ચૌધરી રંગદ્વાર પ્રકાશન

એકમ - ૪. રઘુવીર ચૌધરીની શ્રેષ્ઠ વાર્તાઓ - સં. રઘુવીર ચૌધરી.

એકમ - ૫. કાવ્ય વિશેષ : રઘુવીર ચૌધરી સં. રાજેશ પંડ્યા - સમીર ભટ્ટ
(પસંદગીની રચનાઓ)

૧. ખરતા તારા વિશે ૨. દાવાનળ ૩. બીજો આંચકો ૪. ઘરની ભાળ
૫. એક ગોળી મને પણ વાગી ૬. શબવાહિની ૭. કદાચ સરસ્વતી પહોંચશે
૮. આ એક નદી ૯. ફરતા ફૂલછોડ ૧૦. પાદરના પંખી ૧૧. ગ્રામમાતા
૧૨. ફૂટ પાથ અને શેઢો ૧૩. મને કેમ ના વાર્યો ૧૪. રાજસ્થાન ૧૫. બચાવનામું
૧૬. વ્રજવેરાન ૧૭. વહેતાં વૃક્ષ પવનમાં ૧૮. જુગજુગના જીવણ
૧૯. હે જી મારો સથવારો ખૂટ્યો ૨૦. દદ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ગુજરાતી નવલકથા : રઘુવીર ચૌધરી, રાઘેશ્યામ શર્મા પ્ર. યુનિ.ગ્રંથ.નિર્માણ બોર્ડ
૨. નવલકથા અને હું - ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી
૩. અમૃતા થી ધરાધામ - દૃષ્ટિ પટેલ- સુનીતા ચૌધરી
૪. રઘુવીર વિશેષ - શરીફા વીજળીવાળા . મીનળ દવે

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫-૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર - ૮ ભાષાવિજ્ઞાન

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ વિદ્યાશાખાઓનો, ભાષાના ઘટક તત્ત્વોનો તથા ધ્વનિ નિર્માણ પ્રક્રિયાનો ખ્યાલ મેળવે.

એકમ -૧ ભાષાવિજ્ઞાનનું કાર્યક્ષેત્ર

ભાષાવિજ્ઞાનનો વૈજ્ઞાનિક અભિગમ

ભાષાવિજ્ઞાનની વિવિધ વિદ્યાશાખાઓનો પરિચય

ભાષાવિજ્ઞાનનો અન્ય વિજ્ઞાનો અને શાસ્ત્રો સાથેનો સંબંધ

એકમ -૨ ધ્વનિવિજ્ઞાન

ભાષાવિજ્ઞાનમાં ધ્વનિવિજ્ઞાનનું મહત્વ

ધ્વનિઘટકની વિભાવના

ધ્વનિવિજ્ઞાન (Phonetics) અને ધ્વનિતંત્રવિજ્ઞાન (Phonology) વચ્ચેનો સંબંધ

ધ્વનિઘટક અને ઉપધ્વનિઘટક

એકમ -૩.૧ ધ્વનિ નિર્માણની પ્રક્રિયા

વાણીના અવયવો અને તેનું કાર્ય

ધ્વનિઓનું વર્ગીકરણ : સ્વર અને વ્યંજન

સ્વરોનું વર્ગીકરણ

વ્યંજનોનું વર્ગીકરણ

એકમ -૩.૨ માન્ય ગુજરાતીના ધ્વનિઓ

સ્વરો, અર્ધસ્વરો

વ્યંજનો

અક્ષર (syllable)

સૂર

બલઘાત (stress)

જંકચર (સંગમ)

દીર્ઘત્વ

એકમ - ૪.૧. માન્ય ગુજરાતીનું રૂપતંત્ર

રૂપતંત્રનો ખ્યાલ

રૂપઘટકની વિભાવના, રૂપઘટકોની તારવણી

ગુજરાતીમાં વચન, લિંગ અને કાળના અર્થો

એકમ - ૪.૨. ગુજરાતીમાં વાક્ય વિચાર

વાક્યતંત્ર વિચાર, વાક્ય રચના, વાક્યના પ્રકારો

ગુજરાતીમાં પદક્રમ અને પદસંવાદ

એકમ - ૫.૧. વ્યુત્પત્તિ વિચાર

(અ) સ્વરોનું પરિવર્તન

૧. 'ઇ' અને 'ઉ'

૨. 'એ' અને 'ઓ'

૩. પાસ પાસે આવેલા સ્વરો

૪. 'અ' કારનો લોપ

(બ) વ્યંજનોનું પરિવર્તન

૧. 'લ' નો 'ળ'

૨. 'સ' નો 'શ'

૩. 'હ' નો લોપ

૪. અથ અને અવ (એ કે ઐ અને ઓ કે ઔ)

૫. સંયુક્ત વ્યંજનોનું સરલીકરણ અને પૂર્વસ્વરોનું દીર્ઘત્વ

એકમ - ૫.૨. ગુજરાતીમાં ભાષાશાસ્ત્રીઓનું પ્રદાન

નરસિંહરાવ દિવેટિયા, હરિવલ્લભ ભાયાણી, પ્રબોધ પંડિત,

કે. કા. શાસ્ત્રી, ઊર્મિ ઘનશ્યામ દેસાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. ભાષાવિજ્ઞાન - (સંવર્ધિત આવૃત્તિ ૧૯૭૮) ડૉ. કે.બી.વ્યાસ

૨. ભાષાપરિચય - પોપ્યુલર પ્રકાશન, સુરત

૩. ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત

૪. General Linguistics - R.H. Robins

૫. ધ્વનિઘટકની વિભાવના - ડૉ. ભારતીબેન દવે

૬. ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ - જયંત કોઠારી
૭. વ્યુત્પત્તિ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૭. તુલનાત્મક સાહિત્યની ભૂમિકા - ઈન્દ્રનાથ ચૌધરી
૮. ગુજરાતી ધ્વનિવ્યવસ્થાની વિચારણા - પિંકી પંડ્યા
૯. ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય - રમેશ ત્રિવેદી
૧૦. ગુજરાતી વ્યાકરણ પ્રવેશ - અશરફખાન પઠાણ
૧૧. થોડોક વ્યાકરણ વિચાર - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૨. શબ્દ અને પરિશીલન - ડૉ. હરિવલ્લભ ભાયાણી
૧૩. ગુજરાતી ભાષા- ડૉ. ટી. એન. દવે
૧૪. વ્યાકરણ વિમર્શ - ડૉ. ઊર્મિ ઘનશ્યામદેસાઈ
૧૫. વ્યાકરણ : અર્થ અને આકાર - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
૧૬. ગુજરાતી વાક્યરચના - ડૉ. પ્રબોધ પંડિત
૧૭. ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય (નરસિંહરાવ દિવેટિયાના બે ભાગમાં પ્રગટ થયેલા વ્યાખ્યાન પુસ્તકોનો સંક્ષેપ) - સંક્ષેપકાર - કે.કા.શાસ્ત્રી

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫ -૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર - ૯ પ્રશિષ્ટ કૃતિઓ

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ મધ્યકાલીન તથા અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્યસ્વરૂપોના સંદર્ભે કૃતિઓનો અભ્યાસ પામે.

એકમ - ૧. આખ્યાન સાહિત્ય સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘રણયજ્ઞ’ - પ્રેમાનંદ સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

એકમ - ૨. પદ્યવાર્તા : સ્વરૂપ અને લક્ષણો

‘મદનમોહના’ - શામળ : સં. અનંતરાય રાવળ

એકમ - ૩. આત્મકથા સ્વરૂપ અને લક્ષણો

અગનપંખ -અબ્દુલ કલામ અનુ. હરેશ ધોળકિયા ગૂર્જર પ્રકાશન

એકમ - ૪. એકાંકી સ્વરૂપ અને લક્ષણ

રંગદા -ચુનીલાલ મડીયા નવભારત

એકમ-૫. કૃતિ લક્ષી ટૂંક નોંધ

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

૧. ‘ રણયજ્ઞ - પ્રેમાનંદ સં. ચંદ્રશંકર ભટ્ટ

૨. ‘મદનમોહના’ - શામળ : સં. હરિવલ્લભ ભાયાણી

૩. પ્રાચીન સાહિત્ય સ્વરૂપ - ભોગીલાલ સાંડેસરા - એમ. એસ. યુનિ.

૪. સ્વાધ્યાય અને સંશોધન - બળવંત જાની - સાહિત્ય અકાદમી

૫. ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ગ્રંથ-૨ સં. ઉમાશંકર જોશી, અનંતરાય રાવળ, યશવંત શુક્લ

૬. મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ- રમેશ ત્રિવેદી

૭. અગનપંખ -અબ્દુલ કલામ અનુ. હરેશ ધોળકિયા

૮. સ્વરૂપ સન્નિધાન - સુમન શાહ

૯. રંગદા -ચુનીલાલ મડીયા

૧૦. સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી -સુમન શાહ

એમ. એ. ભાગ- ૨ (External)

(શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ , ૨૦૨૫ -૨૬ , ૨૦૨૬-૨૭)

ગુજરાતી પેપર - ૧૦ લોકસાહિત્ય

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્યની વિભાવના તથા કૃતિઓનો આસ્વાદ - સમીક્ષાનો પરિચય પામે.

એકમ -૧. લોકસાહિત્યની વિભાવના, લોકસાહિત્યનું સ્વરૂપ અને લક્ષણો, લોકસાહિત્ય અને લોકવિદ્યા વચ્ચેનો સંબંધ, લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટ સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ

એકમ - ૨.

૧. લોકગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૨. કથાગીત : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૩. લોકકથા : સંજ્ઞા સ્વરૂપ અને પ્રકારો
૪. લોકકથાની કથન શૈલી
૫. લોકકથામાં મોટીકનો ઇતિહાસ

એકમ - ૩.

૧. ગુજરાતી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૨. આદિવાસી લોકસાહિત્ય : સંશોધન અને સંપાદનનો ઇતિહાસ
૩. લોકસાહિત્ય સંશોધન-સંપાદનની સમસ્યાઓ
૪. લોકસાહિત્ય સંશોધન સંપાદન ક્ષેત્રે મહત્વનું પ્રદાન કરનારાઓ : ઝવેરચંદ મેઘાણી જોરાવરસિંહ જાડેજા, ખોડીદાસ પરમાર, હસુ યાજ્ઞિક, ભગવાનદાસ પટેલ, ડાહ્યાભાઈ વાઢુ
૫. લોકગીત તથા કથાગીતોમાં પ્રગટ થતું કુટુંબજીવન તથા સમાજજીવન
૬. 'ભવાઈ' - ઉદ્ભવ અને વિકાસ
૭. ભવાઈના ઘટક તત્ત્વો

એકમ - ૪. કૃતિનો અભ્યાસ: ' રઢિયાળી રાત' (લઘુ આવૃત્તિ) સંપાદક :ઝવેરચંદ મેઘાણી,

ચયન : :અશોક મેઘાણી- જયંત મેઘાણી, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ

દામ્પત્યના ગીતો : ૧. નિમંત્રણ ૨. સાયબાની શીખ ૩. માનેતીની આંખ ૪. અબોલા ભવ રહ્યા

૫. રસિયાને સાદ ૬. ઓછી ઉંમરમાં

કૌટુંબિક અને આપણા : ૧. વઢિયારી સાસુ ૨. સૈયર મેંદી લેશું રે ! ૩. બેની પધાર્યા

૪. ઘણી ઘણી હામો ૫. ઓળખ્યો ૬. દીકરાની ઝંખના ૭. નણદલ પરોણલાં ૮. મોરલી તે ચાલી

કથાગીત : ૧. નો દીઠી ૨. મોટા ખોરડા ૩. વાણીયાણ મારવાડી ૪. કાસમ, તારી વીજળી !

૫. તેજમલ ઠાકોર ૬. નચાવ્યા !

એકમ - પ. કૃતિનો અભ્યાસ : સૌરાષ્ટ્રની રસધાર - ઝવેરચંદ મેઘાણી

૧. ઘોડી અને ઘોડેસવાર ૨. વેર ૩. ઘોડાની પરીક્ષા ૪. કાઠીયાણીની કટારી ૫. આઈ
૬. કાનિયો આપડો ૭. ચમારના બોલે ૮. ભાઈ બહેન ૯. મહેમાની ૧૦. ભાઈ

સંદર્ભગ્રંથ:-

૧. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૨. ગુજરાતી લોકવિદ્યા- ડૉ. હસુ યાજ્ઞિક, નેશનલ બુક ટ્રસ્ટ, નવી દિલ્હી
૩. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ - ડૉ. હસુતાબેન સેદાણી, યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૪. 'લોકસાહિત્ય' - સં. પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર. ગુજ. સા. પરિષદ, અમદાવાદ
૫. લોકસાહિત્ય : વિભાવના અને પ્રકાર - હસુ યાજ્ઞિક, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, અમદાવાદ
૬. લઝગીત : એક અભ્યાસ - જયાનંદ જોશી
૭. લોકગીત : એક અધ્યયન - અમૃત પટેલ
૮. ગુજરાતનાં લોકગીતો - ખોડીદાસ પરમાર
૯. લોકગીત તત્વ અને તંત્ર - સંપાદક - બળવંત જાની
૧૦. લોકવાડંમય - કનુભાઈ જાની
૧૧. કંકુ રે વાયું - (લઝગીતો) અમૃત પટેલ
૧૨. લોકસાહિત્યનું સમાલોચન-ઝવેરચંદ મેઘાણી, પ્રસાર ૧૮૮, આતાભાઈ એવન્યુ, ભાવનગર
૧૩. 'ગુજરાતી લોકસાહિત્ય વિમર્શ' - બળવંત જાની - પાર્શ્વ પ્રકાશન
૧૪. કોંકણી લોકકથાઓ : એક અભ્યાસ - પ્રભુ ચૌધરી
૧૫. કુંકણા કથાઓ : ડાહ્યાભાઈ વાઢું - સાહિત્ય અકાદમી, દિલ્હી
૧૬. ગુજરાતની લોકસંસ્કૃતિ- ડૉ. હસુતાબેન સૈદાણી, યુનિ. ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
૧૭. ગુજરાતી આદિવાસી સાહિત્ય - સં. હસુ યાજ્ઞિક , ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર
૧૮. લોકસાહિત્ય-સંપાદકો-પ્રભાશંકર તરૈયા, નરોત્તમ પલાણ, પ્ર.ગુજ. સા.પરિષદ,અમદાવાદ
૧૯. લોકસાહિત્ય - આલોક - જશવંત શેખડીવાળા- પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, અમદાવાદ
૨૦. લોકકથાના મૂળ અને કુળ -હરિવલ્લભ ભાયાણી- પાર્શ્વ પ્રકાશન, અમદાવાદ
૨૧. ગુજરાતના આદિવાસી નૃત્યો-સં.વિક્રમ ચૌધરી, ધીરુભાઈ પટેલ, ભાષા સંશોધન અને પ્રકાશન
કેન્દ્ર, વડોદરા.
૨૨. વારલી નારણદેવની કથા- ડૉ. એ. એ. શેખ